

да ся убѣдѣтъ въ това, че тѣ рѣшително нищо не знаятъ; тѣ рѣшили всичкитѣ въпроси, и въ единъ прекрасенъ день ся оказало, че тѣхнитѣ рѣшения не сѣ достойни за никакво употребление. Прозлезнало, разумѣва ся, таково силно сътрѣсение, че мислителитѣ захванали да ся питатъ сами себѣ си и не на шега захванали да ся съмняватъ въ собственното си съществуване. И скептицизмътъ на Юма, и идеализмътъ на Берклея, и трансценденталния идеализмъ на Канта били неизбѣжно логическо слѣдствие на онова общо движение на маситѣ, което разрушило и стъркало въ прахъ всичкитѣ колосални средневѣковни построения. Като прониквалъ съ неудържима сила въ всичкитѣ клонове на умственната дѣятелность, като си пробивалъ нови пѣтища по всевъзможни направления, духътъ на критиката и изслѣдването, зѣздавалъ или преправалъ изново философията, естествознанието и политиката. Любовта къмъ природата, уважението къмъ човѣческата личность, и признаването, безусловната диктатура на човѣческия умъ станали основни елементи и рѣководими принципи на новото умствено движение. Въ името на тѣзи принципи, захванали съ неумолима строгость да отхвърлятъ всичко, което унижавало човѣческата личность, и всичко, което ся показвало несъстоятелно предъ сѣдѣтъ на човѣческия умъ.

Когато господарството на Лудвигъ XV, както въ цѣлия си съставъ, така и въ отдѣлнитѣ сѣ части било подхвърлено на такъвъ анализмъ, който не щадилъ нито историческата старина,